

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Матвієнко О. В., Цивін М. Н., Гуменчук А. В.

**СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ
ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ НАУКИ:
підготовка фахівців за спеціальністю
029 «Інформаційна, бібліотечна
та архівна справа»**

Навчально-методичний посібник

Київ
Видавництво Ліра-К
2021

УДК 002.1:378(075.8)
М338

Рецензенти:

Новацька Т. В. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв;

Дубова С. В. – кандидат історичних наук, головний консультант відділу гуманітарної політики та розвитку громадянського суспільства, Центр суспільних досліджень Національного інституту стратегічних досліджень;

Сошинська В. Є. – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Київського університету імені Бориса Грінченка.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
протокол № 6 від 28 грудня 2020 р.*

М338 **Матвієнко О. В., Цивін М. Н., Гуменчук А. В.**

Сучасні концепції документно-інформаційної науки: підготовка фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: навч.-метод. посіб. / О. В. Матвієнко, М. Н. Цивін, А. В. Гуменчук. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. – 140 с.

ISBN 978-617-520-051-3

Навчально-методичне видання присвячене розгляду проблем, основних суперечностей і викликів, які постають перед вищою документно-інформаційною освітою в Україні у їх зв'язку із сучасними тенденціями розвитку документно-інформаційної науки.

Посібник відповідає чинній освітній програмі підготовки магістрів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» і є змістовою складовою лекційного курсу навчальної дисципліни «Сучасні концепції документно-інформаційної науки», містить практичні завдання й запитання для самоперевірки.

Частина матеріалів, представлених у даному виданні, була використана у навчально-методичному посібнику *Матвієнко О. В., Цивін М. Н. «Концепція професійного спрямування за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»*. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 101 с.

УДК 002.1:378(075.8)

© Матвієнко О. В., Цивін М. Н.,
Гуменчук А. В., 2021
© Видавництво Ліра-К, 2021

ISBN 978-617-520-051-3

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Вища документно-інформаційна освіта: основні концепти	6
Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: сутнісна складова бібліотечної освіти	14
Бібліотечна освіта в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку.....	20
Складові цифрової культури бібліотечного фахівця.....	27
Система цифрових компетентностей Бібліотекаря 4.0.....	35
«ІТ-бібліотекарі»: пошуки шляхів інноваційності й трудової мобільності.....	43
Професіологія документно-інформаційної сфери	52
Підготовка документознавців в Україні у непрофільних спеціальностях.....	56
Науково-педагогічні школи у документознавчій освіті: сучасні особливості формування й розвитку.....	63
«Інформаційна наука» як теоретична основа підготовки інформаційного фахівця.....	73
«Інформаційний фахівець» у межах спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»	81
Концепція інформаційного менеджменту у побудові моделі фахівця з інформаційної справи	89
«Управління знаннями» як методологія інтегрованого підходу до спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».....	96
«Цифрові професії» інформаційного фахівця: освітні перспективи і вимоги ринку праці.....	105
Міждисциплінарність магістерського освітньо-наукового рівня спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».....	114

Практичні завдання	118
<i>Практична робота 1.</i>	
<i>Сучасні концепції підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: аналіз практики.....</i>	<i>118</i>
<i>Практична робота 2.</i>	
<i>Інформаційна експертиза проєкту підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» закладом вищої освіти технічного профілю.....</i>	<i>118</i>
<i>Практична робота 3.</i>	
<i>Науково-педагогічні школи документознавчої (бібліотечної) освіти в ЗВО культури.....</i>	<i>119</i>
Список використаних джерел.....	121

ВСТУП

Розвиток документно-інформаційної науки, нові парадигми бібліотекознавства, документознавства, архівознавства, що дістали поширення останнім часом, є чинниками, що впливають на формування моделей і зміст освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Пошук ефективних моделей документно-інформаційної освіти є проблемою, яка дискутується у науковій фаховій періодиці, зростання ролі інформації та інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах життєдіяльності характеризується потребою розвитку професійних ресурсів, які мають забезпечувати інформаційно-комунікативні процеси у суспільстві.

Описуючи інформаційно-документаційну модель суспільства, дослідники виділяють у ній три системи: *оперативну*, яка забезпечує документування нової інформації і виконує оперативні функції; *ретроспективну*, у якій документи знаходяться у стані спокою, і *діахронну*, яка забезпечує передавання і функціонування у суспільстві найбільш цінної інформації, яка не втрачає з часом свого значення, тобто це системи оперативного документування, архівна система та діахронна бібліотечно-книгознавча система.

Суголосно сучасним тенденціям розвитку цих систем у вітчизняному освітньому просторі реалізувалась ідея співіснування різних видів документно-інформаційної професійної освіти у межах спільної спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Теоретико-методологічною основою такого поєднання бачиться умовно окреслена інформаційно-документологічна наукова галузь, яка вивчає феномени інформації та документа у всій різноманітності та спільних аспектах функціонування інформаційно-документаційних систем.

Виділення на основі документно-інформаційної моделі основних соціальних інформаційних інститутів і екстраполяція такого моделювання на сутність і структуру спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» висвітлює актуальність вивчення основних концептів розвитку документно-інформаційної освіти в Україні, виявлення проблем, що виникають на новому етапі її побутування, та обґрунтовано і вчасно прогнозувати шляхи її розвитку.

ВИЩА ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНА ОСВІТА: ОСНОВНІ КОНЦЕПТИ

Вища документно-інформаційна освіта в Україні сьогодні представлена єдиною з цього профілю спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Власне сам термін «вища документно-інформаційна освіта», який узагальнено описує і бібліотечну, і архівну, і документознавчу освіту (жодним чином не зменшуючи їх значення ні як освітнього, ні як соціального феномену) відповідно до їх співіснування у єдиній спеціальності, сьогодні не визначений.

Слід зазначити, що актуальність виявлення сутності поняття «вища документно-інформаційна освіта» має не лише наукову, а й соціальну аргументацію, а також потребує обґрунтування з точки зору практики сучасної освітньої діяльності.

Актуальність окреслення поняття «вища інформаційна освіта» у науковому плані визначається такими міркуваннями:

- браком публікацій, предметом розгляду яких була б сутність вищої документно-інформаційної освіти в Україні на сучасному етапі;
- відсутністю належних умов емерджентності новоутвореної системи вищої інформаційної освіти з огляду на наявні дослідження проблем теорії й практики вищої бібліотечної, документознавчої, архівної освіти.

Соціальна аргументація актуальності окреслення сутності вищої інформаційної освіти пов'язана із тим, що тенденції соціально-технологічного розвитку породжують об'єктивну модернізацію традиційних професійних ресурсів сфери інформаційної діяльності й об'єктивну зміну та появу нових кваліфікаційних вимог до професійних ресурсів галузі.

Практична необхідність виявлення сутності вищої інформаційної освіти безпосередньо пов'язана із формуванням конкурентного освітнього середовища, що має зв'язок із пошуком засобів та шляхів збільшення привабливості освітнього закладу для кінцевого споживача освітніх послуг, в тому числі, і формуванням привабливих іміджів спеціальностей.

Науковий доробок, присвячений темі вищої бібліотечно-інформаційної, документознавчої та архівної освіти, може бути структурований за багатьма аспектами і розглянутий у системних зв'язках, однак мусимо зупинитись лише на тій частині робіт науковців, де

предметно презентовано основні напрями досліджень у галузі фахової освіти.

Питання архівної освіти порушувались в Україні ще у 1998 р. – у статті І. Матяш та співавторів представлено проєкт Концепції підготовки та післядипломної освіти кадрів для архівних установ [99].

Надалі ця проблема не полишила коло наукових інтересів архівістів. Зокрема, у статті Н. Маковської [79], присвяченій професійній архівній освіті в Україні, розглянуто питання її моделей, іміджу, перспектив, зроблено висновки щодо необхідності розробки оптимальної моделі професійної архівної освіти і цілеспрямованої діяльності з формування привабливого іміджу професії архівіста. Дослідниця закликає: «...давайте спочатку самі усвідомимо місію архівіста з допомогою освіти, а потім переконаємо у значенні цієї місії суспільство з допомогою знову ж таки освіти» – з чим не можна не погодитись.

Вітчизняна дослідниця І. Хомич проаналізувала основні тенденції сучасної архівної науки та освіти в Україні і зробила висновок, що «за час розбудови української незалежності архівна освіта піднялася на якісно новий рівень» [164].

Більш критично міркування стосовно архівної освіти висловлено у статті В. Бездрабко, у якій наголошується: «Нині на рівні проєктів стандартів бакалаврів, магістрів зі спеціальності 029 "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" штучно змодельовано простір без урахування основоположних засад розвитку архівної освіти та за відсутності чітко означених компетентностей, необхідних для фаху архівіста. На маргінесі професійних інтересів архівна освіта залишилася також у проєкті стандарту 032 "Історія та археологія" (бакалавр, магістр)» [10, с. 131].

Розглядаючи інноваційну модель бібліотечної освіти, Г. Шемаєва пропонує її реалізацію: «на засадах трикутника знань – освіта-наука-інновації, практичні засоби реалізації вбачає у залученні фахівців з інших вищих навчальних закладів до викладання окремих курсів, модулів, дисциплін; проведення для викладачів фахових дисциплін, тренінгів з інноваційної методології в рамках змісту нових освітніх стандартів; удосконалення схеми двосторонньої мобільності з європейськими ЗВО та базами практики; підвищення кваліфікації фахівців бібліотечно-інформаційної сфери для забезпечення впровадження інновацій в практичну діяльність» [173].

У статті Н. Бачинської [6] висвітлено та проаналізовано базові концепції модернізації вищої бібліотечної освіти, що були розроблені провідними науковцями освітянської галузі України в останнє

десятиліття XX ст. – 10-х років XXI ст., що є суттєвим науково-методологічним підґрунтям подальших кроків у напрямі її модернізації.

Литвинова Л., узагальнивши дисертаційні дослідження науковців України з проблем бібліотечної освіти, робить висновок, що «у розглянутих працях оновлення бібліотечної освіти розглядається як процес удосконалення змісту й організації освіти з метою забезпечення її максимальної відповідності реальним потребам сучасного рівня соціально-комунікативної діяльності у бібліотеці та інформатизації суспільства в умовах України» [70]. Погоджуємось із зробленим у роботі висновком, що: «цілісність бібліотечної освіти сучасної України значною мірою залежить від науково обґрунтованого вибору пріоритетної концептуальної основи – базової ідеології, що складає надійне теоретичне підґрунтя підвищення якості й ефективності професійної підготовки» [70].

Значний науковий доробок стосується проблем документознавчої освіти. У статті О. Політової [117] висвітлено сучасні тенденції в розробленні наукових проблем у сфері документознавчої професіології. Дослідницею виявлено коло науковців, які зверталися до цієї теми у різних аспектах – В. Бездрабко, О. Матвієнко, М. Слободяник, Л. Філіпова, Н. Кушнарєнко та ін. [9, 84, 96, 133]. У дисертаційних дослідженнях у історичному аспекті питання підготовки документознавців для сфери державного управління розглядалися С. Дубовою [47], багато з питань методики підготовки документознавців висвітлено у наукових працях Г. Малик, Н. Назаренко [80, 105] та інших авторів з погляду психолого-педагогічної теорії вищої освіти.

Щодо публікацій останніх років з проблем *інформаційної освіти*, слід відмітити незначну їх кількість, виявлену за ключовими словами у заголовку в електронному каталозі наукової періодики Національної бібліотеки імені В. Вернадського. За змістом знайдені роботи, хоча і містять у заголовку термін «інформаційна освіта», присвячені інформатизації суспільства, новим підходам до вивчення комп'ютерних технологій, активному використанню інноваційних технологій навчання, ІКТ-інструментарію тощо.

Загалом, аналіз публікацій свідчить про увагу з боку наукової спільноти до питань теорії і практики бібліотечної, архівної, документознавчої освіти. Однак, з утворенням нової спеціальності, особливої уваги потребує наповнення змістом складової «інформаційна справа», яка, вочевидь, буде позиціонуватись як підготовка фахівців для здійснення широкого спектра видів інформаційної діяльності поза межами бібліотечно-архівної предметної сфери.

Першим кроком у осмисленні сутності поняття **«вища документно-інформаційна освіта»** є його термінологічна номінація.

Очевидною є складність поєднання у визначенні поняття «вища документно-інформаційна освіта» специфіки всіх заявлених складових спеціальності 029. Зокрема, бібліотечна професія – «самодостатня» професія не лише інформаційно-комунікативного, а й *соціально-педагогічного профілю*, діяльність архівіста спрямована на організацію, збереження і надання доступу до масивів первинних документів, збереження історичної, національної пам'яті, а професія «фахівець з інформаційної справи» у контексті розвитку інформаційного простору його можна розглядати як професію управління інформацією та / або аналізу інформації поза бібліотечною та архівною діяльністю.

З огляду на різницю моделей комунікації, які застосовуються представниками згаданих професій, суттєву відмінність їх структурно-предметних ознак та відмінності відповідно класифікації професій за Є. Клімовим («людина-людина», «людина-знакова система»), вважаємо, що «групоутворюючим» ядром, навколо якого має формуватись професійно-групова приналежність фахівців з інформаційно-комунікативної діяльності, є блок понять «інформація», «комунікація», «документ», «споживач», які дозволяють окреслити особливості кожної професії та функціональні зв'язки між ними.

Таким чином вважаємо, що *узагальненим об'єктом* професійної діяльності фахівця є багатоаспектні *документно-інформаційні ресурси суспільства, соціально-комунікативна діяльність і забезпечення інформаційних потреб різноманітних груп споживачів інформації*.

Запропонуємо визначення поняття «вища документно-інформаційна освіта», що ґрунтується на основних концептах сфери професійної інформаційної діяльності:

Вища документно-інформаційна освіта – це підготовка фахівців, здатних виконувати комплексну діяльність, спрямовану на формування і використання інформаційних ресурсів, створення інформаційної продукції та надання інформаційних послуг, інформаційну підтримку, супровід та забезпечення багатоаспектної соціальної та комунікативної діяльності не лише у традиційних системах інформаційної інфраструктури (бібліотечної системи, архівних установ, бібліографічних служб), а й на підприємствах та організаціях в різних галузях соціальної практики.

Побудова моделі фахівця реалізується в результаті наукового обґрунтування змістового наповнення взаємопов'язаних компонентів *суспільна потреба – освітньо-кваліфікаційна характерис-*

тика (уміння) – освітньо-професійна програма (знання) – засоби діагностування.

Звертаючись до компоненти *суспільна потреба* слід зазначити, що найбільш показово у цьому сенсі є рефлексія, яка відбувається стосовно діяльності бібліотек в умовах інформатизації та розвитку мережі Інтернет. Зазвичай, насамперед звертається увага на процеси, які стосуються оцінки ролі, змісту, технологій і форм діяльності бібліотек, при чому інколи йдеться не стільки про збереження значущих позицій бібліотек у суспільстві, а ставиться під сумнів власне необхідність їх існування.

Однак соціальна освіта (яка часто не формулюється або не замінюється «прагматичними міркуваннями») повинна розробляти «навчальну програму» для бібліотечної освіти, а *бібліотекознавча наука* повинна виробити системний підхід до цього процесу, оскільки траєкторія дослідження в сучасному бібліотекознавстві впливає на зміст підготовки фахівців для бібліотечної сфери.

У контексті зв'язку науки і освіти поглянемо на сучасні напрями розвитку ідей Т. Куна. Дослідники звертають увагу на те, що у межах дисциплінарної матриці Т. Куна відсутня суттєва програма – *програма викладу і систематизації накопичених знань*, тобто відсутні зв'язки науки і освіти. Таким чином, доповнюючи теорію Т. Куна, дослідники у складі будь-якої науки виділяють дві групи програм, які принципово відрізняються між собою, однак тісно пов'язані й не існують одна без одної: власне *дослідницькі* програми та програми добору, організації і систематизації знань, які в роботі М. Розова [129] названо *колекторськими* (від лат. collector – збирач).

Стосовно бібліотекознавства слід зазначити, що сьогодні відчутна конкуренція між двома парадигмами: *інформаційно-технологічною* і *гуманістичною*, кожна з яких формує у колекторських програмах (якими можна вважати і навчальні плани підготовки фахівців) систему когерентних (узгоджених з фундаментальними ідеями) знань, при чому це формування часто має суб'єктивний характер, пов'язаний, у тому числі, з внутрішніми та зовнішніми чинниками, що впливають на процеси трансформації системи вищої освіти. Ми вважаємо, що наголос на існуванні бібліотеки через широке впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій не є єдиним вирішальним чинником її подальшого розвитку. У зв'язку з цим поділяємо точку зору, висловлену свого часу відомою українською ученою, бібліотекознавцем А. С. Чачко: «Тенденції розмивання смислів цілей і засобів розвитку бібліотеки посилюються спробами ототожнити

нову комп'ютерно-телекомунікаційну технологію із новою філософією бібліотеки» [169].

В умовах атомізації суспільства, втрати соціальних зв'язків, широкого застосування маніпулятивних технологій і чинних тенденцій до втрати соціального здоров'я, саме гуманістична (аксіологічна) парадигма розвитку бібліотеки ставить у центр уваги користувача – його розвиток, соціалізацію, інкультурацію, передбачаючи співробітництво з бібліотекарем на принципах паритету та спільного діалогу [17].

Пильної уваги у межах новоствореної спеціальності потребує складова «інформаційна справа», яка бачиться орієнтованою на підготовку фахівців для *інформаційної діяльності поза межами бібліотечно-бібліографічної і архівної сфер*.

Представниками інформаційної справи бачаться **документознавці**, окремо не згадані у назві спеціальності. Маємо звернути увагу на затребуваний нині напрям інформаційної діяльності – **інформаційну аналітику** – професійну сферу інформаційної діяльності, «яка забезпечує перетворення, оцінку і синтезування наявних відомостей про об'єкт для одержання вивідного знання про нього» [31]. *Базова функція аналітики* відрізняється від завдань кількісного перетворення (інформаційне згортання, консолідація великих інформаційних масивів у вигляді баз даних тощо) та структурного впорядкування інформації (документів). *Ключовою компетенцією аналітика* є професійне володіння методиками логічного, статистичного, семантичного аналізу інформації про об'єкт для одержання вивідного знання про нього [31]. *Технології професійної діяльності інформаційного аналітика* – це інформаційне моделювання об'єктів у моніторинговому режимі, інформаційна діагностика, бенчмаркінг, конкурентний аналіз та ін.

У межах «інформаційної справи», безперечно, виокремляться також нові професії, пов'язані з управлінням інформаційними ресурсами, зокрема у мережі Інтернет. Ці професії є інноваційними, де-факто визнаними, затребуваними на ринку праці. Спеціалізація фахівців відбувається на перетині предметних полів інформаційної діяльності, соціальних комунікацій та сучасних інформаційних технологій: створення і аналіз вмісту вебсайтів, діяльність як професійних блогерів і модераторів вебспільнот, менеджери вебконтенту, менеджери з управління репутацією в мережі Інтернет.

Наголошуючи на *практичному значенні* виявлення основних концептів вищої інформаційної освіти і чіткого формулювання її змісту як інноваційної, сучасної фахової підготовки, слід звернутись до сучасних форм діяльності ЗВО, зокрема процесів позиціювання ЗВО

на ринку освітніх послуг, реалізації їх комплексної інноваційної комунікативної стратегії, у складі якої, безперечно, є *формування іміджу закладів вищої освіти та іміджів освітніх спеціальностей*.

Зазначимо, що нова спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» поглинула суверенні професії разом із притаманними їм позитивними і негативними компонентами іміджу, що потребує пошуку розв'язання проблем вже у межах нової спеціальності.

Зокрема, це питання іміджу бібліотечної професії та професії архівіста, які вбачаються суспільством соціально спрямованими і необхідними, хоч і не адаптованими до ринкових умов, а сучасними абітурієнтами часто сприймаються як занадто консервативні. Слід зазначити, що наукова і професійна спільнота бібліотечної та архівної сфери предметно розробляє питання іміджу професії [64, 79 та ін.], пропонується застосування PR-технологій у діяльності бібліотек та розробляються різні способи їх реалізації. На авторитетних міжнародних наукових конференціях не тільки вітчизняні, а й зарубіжні фахівці зауважують, що: «у сучасному світі термін "архіви" занадто пов'язаний із прикметниками "паперовий" та "історичний", тому слід змінювати ставлення до архівів у суспільстві, вказують на необхідність створення позитивного іміджу архівної служби задля забезпечення продовження належного виконання її завдань зі збереження пам'яті нації і держави» [100].

Стосовно необхідності формування громадської думки про бібліотечну справу дозволимо собі навести фрагмент доповіді «*Бібліотечна справа як особлива самостійна спеціальність і бібліотекарі, як виокремлена група у ряду інших фахівців*» виголошеної ще 1911 р. А. Р. Войнич-Сяноженцьким, бібліотекарем Імператорської Военно-медицинської академії. Ці слова і сьогодні звучать актуально: «*Висловлені мною думки можуть здатись занадто елементарними для професійних бібліотекарів, але у публічних засіданнях цілком доречно говорити про це, говорити наполегливо і повторно з метою створити у суспільній думці правильний погляд на бібліотечну справу і твердо пам'ятаючи про те, що без підготовки суспільної думки жодна реформа не може бути тривкою і сталою, не може бути з успіхом впроваджена у життя*» [42].

Складова «інформаційна справа» у назві нової спеціальності поки що не має певного іміджу, не окреслено її ціннісні характеристики, однак сподіваємось, що у розвитку і змістовому наповненні сформується її позитивний імідж і вона буде визнаною у системі соціального престижу.

Запитання для самоперевірки:

1. Окреслити коло науковців, дослідження яких присвячені темі вищої бібліотечно-інформаційної, документознавчої та архівної освіти, розкрити зміст публікацій.

2. Який блок понять є «групоутворюючим» ядром, навколо якого має формуватись професійно-групова приналежність фахівців з інформаційно-комунікативної діяльності?

3. Яким є узагальнений об'єкт професійної діяльності фахівця з інформаційно-комунікативної діяльності?

4. Дати визначення поняття «вища документно-інформаційна освіта».

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 029 «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА»: СУТНІСНА СКЛАДОВА БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВІТИ

Введення нової спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» актуалізує на освітньому рівні одне з найбільш гострих питань, яке дискутується протягом останніх десятиліть – питання про майбутнє бібліотечної професії у інформаційному суспільстві.

Розміщений на сайті МОН Стандарт зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» є «першою спробою узагальнення у межах однієї спеціальності професій бібліотекаря, архівіста та фахівця з інформаційної справи» [1].

Цілком вітаючи спроби розробки стандарту нової спеціальності мусимо висловити міркування, що стосуються розвитку бібліотечної освіти у запропонованому розробниками напрямі.

Дозволимо собі сформулювати гіпотезу стосовно місця бібліотечної складової у межах нової спеціальності: престижність формувань нових спеціалізацій, «іміджеві» проблеми бібліотечної професії, орієнтованість ЗВО на розвиток передусім «інформаційної» складової у новій спеціальності, можуть привести до латентного стану «бібліотечної» складової, заміни бібліотекознавчих дисциплін «інформаційними», вивченням бібліотекознавчої проблематики у предметному полі інших наук і втрати можливості набуття професійної ідентичності майбутніми бібліотечними фахівцями на етапі навчання у ЗВО.

У контексті досліджуваної проблеми долучаємось до думки, висловленої у роботі Т. Вилегжаніної, що: «у сьогоденних реаліях життя українського суспільства професія бібліотекаря потребує більш ретельного наукового вивчення – з метою прогнозування її майбутнього, привернення до неї уваги влади і суспільства» [19].

Поміж незначної кількості робіт, присвячених власне розвитку бібліотечної освіти і бібліотечної професії, можемо виділити статтю В. Осаули [110], у якій дослідник, вивчаючи образ бібліотечно-інформаційної професії, виділяє чинники, що впливають на його зміну.

Стаття Т. Дурєєвої [49], присвячена професійній свідомості бібліотекаря підсумовує, що світогляд бібліотекаря має формуватись відповідно до комп'ютерних технологій, а О. Білик [15] робить висновок про те, що консерватизм бібліотечної професії веде до появи різноманітних деформацій і станів, що знижують не лише професійні успіхи, але негативно проявляються в «непрофесійному» житті персоналу бібліотеки.